

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D. a JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D. v právní věci žalobce: **JUDr. Z. A.**, proti žalovanému: **Finanční ředitelství v Praze**, Žitná 563/12, 110 00 Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 2. 2011, č. j. 10 Af 39/2010 - 45,

takto:

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Odůvodnění:

Usnesením ze dne 28. 2. 2011, č. j. 10 Af 39/2010 - 45 nepřiznal Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) žalobci osvobození od soudních poplatků v řízení o jeho žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 5. 2010, č. j. 2902/10-1500-105219, neboť žalobce nedoložil přes výzvu soudu své majetkové poměry.

Proti usnesení podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost. V této namítá, že podáním ze dne 7. 2. 2011 sdělil městskému soudu důvody, které mu v důsledku postupu České advokátní komory stěžují ústavně zaručené právo na spravedlivý proces. Stěžovatel soudu označil zcela nestandardní okolnosti, pro které je vázán pobytem v zahraničí.

Stěžovatel si vyhrazuje podrobně kasační stížnost odůvodnit po seznámení se s obsahem usnesení č. j. 10 Af 39/2010 - 45 ze dne 28. 2. 2011 dodatečně, spolu s vyřešením svého právního zastoupení před soudem.

Předběžně stěžovatel namítá, že již postup soudu, kterým podmiňuje poskytnutí ochrany zaplacením soudního poplatku, aniž by bylo zajištěno právo stěžovatele na zastoupení před soudem, odporuje právu stěžovatele na spravedlivý proces. Děje se tak v rozporu se zákonnou povinností odborné úrovně výkonu soudcovské funkce, ale především soudcovského slibu.

Stěžovatel zdůrazňuje, že v jeho případě orgány státní moci formálně v intencích právního pozitivizmu systematicky dlouhodobě aplikují zákonnou úpravu s nelidskými a ponižujícími účinky, v rozporu s Chartou základních principů evropské advokacie, a na ni navazujícími předpisy komunitárního práva.

V některých případech postupy státních orgánů zcela vybočují z mezinárodně uznávaných mezí práva jako tomu bylo například v případě trestního stíhání stěžovatele z podnětu Úřadu vlády ČR v roce 2000 za jednání, které nejenže nebylo trestné, ale bylo přímo zákonnou povinností stěžovatele. Po zavraždění právního zástupce stěžovatele, advokáta a soudce JUDr. Ernesta Valka, snad již nemůže být nikoho, kdo by nechápal, jaké důsledky hrozí tomu, kdo vyděrače, nabízející „dohodu“ považuje za vyjednavače, a poruší zásadu, že s vyděrači se nevyjednává. Právě úkladná vražda právního zástupce stěžovatele, advokáta a soudce JUDr. Ernesta Valka, svědčí jak snadný je přechod od pohrdání přikázáním „nepokradeš“, k pohrdání přikázáním „nezabiješ“.

V podání ze dne 27. 4. 2011 stěžovatel opět zmiňuje případ vraždy advokáta JUDr. Valka. Dále stěžovatel uvádí, že orgány státní moci v jeho případě formálně v intencích právního pozitivismu systematicky dlouhodobě aplikují v jednotlivých kauzách zákonnou úpravu při vědomosti záměru dosáhnout tímto postupem účinků nelidského a ponižujícího zacházení se stěžovatelem. Taková aplikace je dle stěžovatele v rozporu s předpisy komunitárního práva a se zákazem diskriminace. Jen na odměně správce konkurzní podstaty úpadce OSAN o. p. v likvidaci a AGROX a.s.městský soud stěžovateli zadržuje od roku 2006 přes 11 mil. Kč. Tedy nejen ČSSD, ale také stát je dlužníkem stěžovatele. Již jen vědomé vymáhání jakýchkoliv závazků na stěžovateli za situace, kdy stát odpírá stěžovateli jemu náležející majetkové nároky, je zneužitím státní moci a zakládá kruté, nelidské a ponižující zacházení ve smyslu čl. 1 Úmluvy č. 143/1988.

Stěžovatel navrhuje napadené usnesení zrušit a věc vrátit k dalšímu řízení.

Ze soudního spisu vyplývá, že stěžovatel dne 26. 7. 2010 podal u městského soudu žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 5. 2010, č. j. 2902/10-1500-105219. Usnesením ze dne 17. 8. 2010 byl vyzván k zaplacení soudního poplatku. Stěžovatel sděleními ze dnů 4. 9. 2010 a 4. 10. 2010 požádal o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku a poté dne 19. 10. 2010 požádal o osvobození od soudních poplatků. Soud stěžovateli zaslal formulář „potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“ a vyzval jej, aby tento vyplněný formulář ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení soudu odeslal. Stěžovateli byl přípis doručen dne 6. 12. 2010. Stěžovatel následně požádal o

prodloužení lhůty do měsíce ledna 2011. Soud žádosti vyhověl a lhůtu prodloužil do 31. 1. 2011. Dne 11. 2. 2011 byl soudu doručen přípis stěžovatele, v němž tento uvedl, že s ohledem na jím uváděné skutečnosti si není schopen obstarat právní zastoupení, a proto žádá o poskytnutí lhůty k dořešení svého zastoupení.

Městský soud posoudil stěžovatelem uvedená tvrzení a dospěl k závěru, že nejsou splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků. V daném případě stěžovatel ani přes výzvu soudu své majetkové poměry nedoložil. Dle názoru soudu byl stěžovateli poskytnut dostatečný časový prostor k tomu, aby mohl své majetkové poměry uvést a doložit. Poukazy stěžovatele na to, že není schopen si obstarat právního zástupce, který by byl ochoten ho zastupovat, soud nepovažuje pro účely rozhodování o osvobození od soudních poplatků za relevantní, když, jak sám stěžovatel uvedl, povinnost prokázat majetkové poměry svědčí výhradně stěžovateli, právní zastoupení k tomuto úkonu zásadně nepotřebuje, nadto je sám osobou práva znalou. Městský soud uzavřel, že vyplnění formuláře není úkon, jímž se disponuje předmětem řízení, účastník zde pouze uvádí předepsané údaje a k tomu není asistence právního zástupce zapotřebí.

Usnesení městského soudu o nepřiznání osvobození napadl stěžovatel včas podanou kasační stížností.

Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost přípustnou, neboť podle jeho konstantní judikatury, je-li kasační stížností napadeno usnesení o zamítnutí návrhu na osvobození od soudních poplatků, případně usnesení o zastavení řízení z důvodu nezaplacení soudního poplatku, není překážkou meritorního projednání kasační stížnosti nezaplacení soudního poplatku za tuto kasační stížnost - srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2007, č. j. 9 As 3/2007 - 77, www.nssoud.cz, nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, www.nssoud.cz, podle kterého *v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu žalobce na osvobození od soudních poplatků není třeba trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem*.

Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů; zkoumal při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.). Podle § 109 odst. 3 s. ř. s. Nejvyšší správní soud je vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné [§ 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.] nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou

účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly.

Požádá-li účastník o osvobození od soudních poplatků, postupuje se v soudní praxi obvykle tak, že je mu soudem zaslán vzor 060 přílohy k Vnitřnímu a kancelářskému řádu pro okresní, krajské a vrchní soudy (vzor Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech) s tím, aby byl ve stanovené lhůtě vyplněn a s případnými přiloženými potřebnými potvrzeními soudu vrácen, aby bylo možno na jeho podkladě o žádosti rozhodnout. Nutno dodat, že vyplnění a odeslání vzoru 060 není jediným možným způsobem, jak účastník může prokázat, že nemá pro vedení řízení dostatečné prostředky. Účastník může nedostatek prostředků v soudem stanovené lhůtě prokázat i jinak, ale vždy tak, aby to poskytovalo úplný obraz o jeho majetkových poměrech.

Při zkoumání existence předpokladu nedostatku prostředků je potřebné zdůraznit, že účastníka zatěžuje jak břemeno tvrzení, tak i břemeno důkazní. Pokud chce tedy být ohledně své žádosti o osvobození od soudních poplatků úspěšný, musí jednak uvést, v čem spatřuje svůj nedostatek prostředků, který dle jeho názoru vede k tomu, že nemůže soudní poplatek uhradit, jednak musí takové tvrzení řádně doložit. Právní úprava institutu individuálního osvobození od soudních poplatků neukládá soudu povinnost, aby sám za účastníka vyhledával další skutečnosti, které mají jeho nedostatek prostředků k uhrazení soudního poplatku dokládat. K této otázce se zcela jednoznačně vyjádřila již judikatura zdejšího soudu, který například v usnesení ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, publikovaném pod č. 537/2005 Sb. NSS, vyslovil názor, že *„povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje.“* Obdobně se z rozsudku zdejšího soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Ans 2/2007 – 51, podává, že *„nedoloží-li účastník řízení své, byť i tvrzené minimální příjmy, je dán důvod pro zamítnutí jeho žádosti o osvobození od soudního poplatku.“*

Nejvyšší správní soud předně zdůrazňuje, že stěžovatel v kasační stížnosti i v jejím doplnění ze dne 27. 4. 2011, kterým reagoval na poučení o složení senátu zdejšího soudu, převážně argumentuje skutečnostmi, které nijak nesouvisí s otázkou osvobození od soudního poplatku, jež je předmětem tohoto řízení. Těmito jeho tvrzeními se tedy nebylo možné zabývat.

Za jediné stížnostní námitky způsobilé projednání tak lze za dané situace pokládat pouze tvrzení stěžovatele o tom, že městský soud o žádosti o osvobození rozhodl předtím, než si stěžovatel zajistil právní zastoupení, i když stěžovatel podáním ze dne 7. 2. 2011 sdělil městskému soudu důvody, které v důsledku postupu České advokátní komory stěžují stěžovateli ústavně zaručené právo na spravedlivý proces. Stěžovatel dále namítal, že postup soudu, kterým podmiňuje poskytnutí ochrany zaplacením soudního poplatku, aniž by bylo zajištěno právo stěžovatele na zastoupení před soudem, odporuje právu stěžovatele na spravedlivý proces.

Nejvyšší správní soud připomíná, že v případě žádosti o osvobození od soudních poplatků stíhá stěžovatele břemeno tvrzení a důkazní. V projednávané věci stěžovatel

potvrzení o majetkových poměrech soudu nezaslal ani v prodloužené lhůtě, přestože byl k tomu vyzván a současně poučen o následcích, které zákon spojuje s nedoložením majetkových a výdělkových poměrů. Pokud městskému soudu stěžovatel své majetkové poměry nedoložil, bylo na místě žádost o osvobození od soudních poplatků zamítnout. Nelze tak, jak to činí stěžovatel, podmiňovat zaslání vyplněného formuláře vyřešením právního zastoupení. Městský soud taktéž není z tohoto důvodu povinen prodlužovat na žádost lhůtu k doložení majetkových poměrů. Vyplnění jednotlivých položek příslušného formuláře považuje zdejší soud shodně s názorem městského soudu za jednoduchý úkon, k němuž právní zastoupení není potřeba (obdobně zdejší soud judikoval v rozhodnutí č. j. 7 Azs 152/2006 - 52 ze dne 8. 2. 2007). Navíc, jak městský soud zdůraznil, má sám stěžovatel právnické vzdělání a vykonával advokátní praxi.

Pokud stěžovatel namítá, že je mu postupem soudu podmiňujícím poskytnutí ochrany zaplacením soudního poplatku, upírán přístup ke spravedlnosti, odkazuje Nejvyšší správní soud na závěry rozsudku č. j. 6 Ads 50/2009 - 67, dle kterého *„podle čl. 36 odst. 4 Listiny základních práv a svobod podmínky a podrobnosti práva na soudní a jinou právní ochranu upravuje zákon. Jednou z těchto podmínek je i zaplacení soudního poplatku v případě, kdy je poplatková povinnost dána zákonem. Zákonný požadavek zaplacení soudního poplatku nemůže být proto považován za porušení práva na přístup k soudu, resp. práva na spravedlivý proces. Obdobně vnímá soudní poplatky rovněž Ústavní soud, který je řadí mezi podmínky realizace práva na soudní ochranu. Ve svém nálezu ze dne 3. 8. 1999, sp. zn. IV. ÚS 162/99, Ústavní soud uvedl, že úprava poplatkové povinnosti či osvobození od ní provedená zákonem České národní rady č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, představuje jeden ze základních momentů podmiňujících právo na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Stanovil-li totiž zákon i v tomto směru pevná pravidla umožňující přístup k soudu také splněním v něm obsažených podmínek, potom tyto podmínky musí respektovat nejen ten, kdo se dovolává práva na soudní ochranu, ale také stát prostřednictvím orgánu soudní moci.“*

Nad rámec potřebného odůvodnění Nejvyšší správní soud poukazuje na skutečnost, že ačkoliv stěžovatel požádal o osvobození od soudních poplatků, nešlo mu tak ani o otázku výše poplatkové povinnosti, nýbrž o to, zda mu vůbec poplatková povinnost vzhledem k pohledávkám, které má dle svého tvrzení vůči ČSSD a státu a vzhledem k mezinárodněprávním závazkům, svědčí. Stěžovatel ale v řízení neprokázal naplnění předpokladů pro přiznání osvobození od soudních poplatků, takže mu poplatková povinnost svědčila. Tento závěr přitom není v rozporu s mezinárodněprávními závazky ČR. Taktéž z poučení o složení senátu Nejvyššího správního soudu, jež stěžovatel obdržel, nevyplývá, jak stěžovatel tvrdí, že zdejší soud bude v řízení o kasační stížnosti postupovat *„nezávisle na ústavních principech a mezinárodních závazcích ČR a bude se řídit pouze procesními zákony.*“ Zdejšímu soudu taktéž není zřejmé, z čeho stěžovatel usuzuje a předjímá, že *„ také kasační soud, i v řízení sp. zn. 5 Afs 25/2011 se vědomě v rozporu s ust. § 82 zákona č. 6/2006 Sb. a čl. 95 Ústavy ani vůči advokátovi necítí být navzdory soudcovskému slibu, čl. 10 Ústavy a mezinárodními závazky České republiky vázán*.“

Lze tedy uzavřít, že městský soud v souladu se zákonem stěžovateli osvobození od soudních poplatků nepřiznal, neboť tento soudu neposkytl potřebnou součinnost a

k výzvě soudu své majetkové poměry nedoložil. Proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O nákladech řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 27. května 2011

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu